

Partnerség az éghajlatért – szemléletformálási feladatok a NÉS-2 megvalósítása érdekében

Kajner Péter
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet
Nemzeti Alkalmazkodási Központ

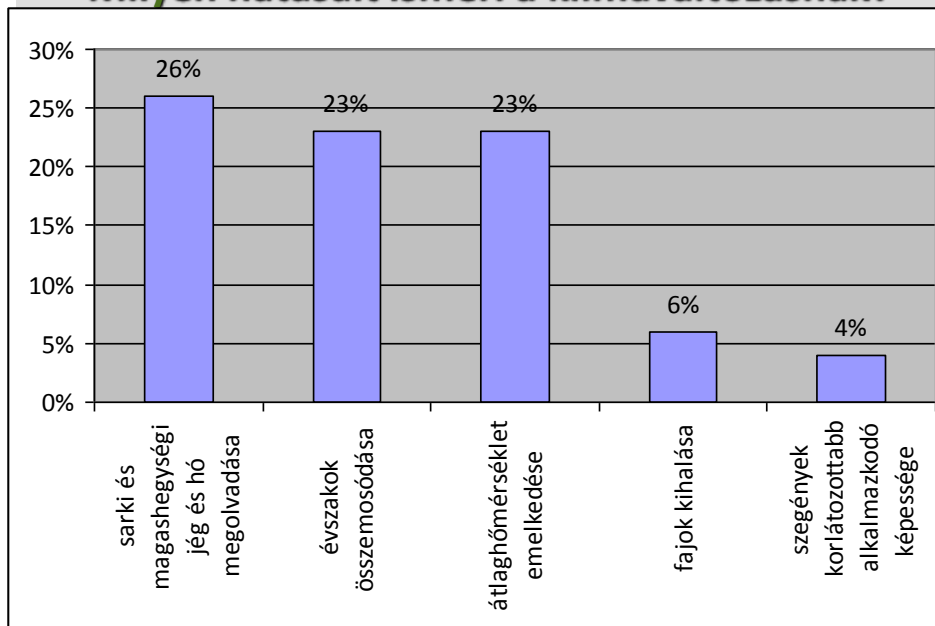
2013. november 12.

**A Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia 2014-2025 kitekintéssel 2050-re
című vitaanyagot bemutató Országgyűlési Nyílt Nap
Országgyűlés Irodaháza, Budapest**

A szemléletformálás háttere: felmérés a magyar lakosság éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteiről

- > **Reprezentatív mintán**, a 15 éves és idősebb magyar lakosság véleményét kérdezték meg, **2009.** decemberében, a Magyar Természetvédők Szövetsége - Cognitive kutatásban.
- > Egyre többen tudnak a sarki és magashegységi jég és hó megolvadásának jelenségéről, miközben a hazánkat veszélyeztető elsivatagosodás és tartós **szárazság megy ki a köztudatból** (28% → 17%).
- > A magyar lakosság **92%-a hallott már** a klímaváltozásról.
- > A **vidéki megyékben** megkérdezettek közül legtöbben a jég és hóolvadást és a felmelegedést ismerik, de **harmadik helyen rögtön a szárazság** említése áll.
- > **Budapesten és Pest megyében** is a leginkább a jég és hóolvadás jut legtöbbször eszébe az embereknek, de **a várható elsivatagosodásnál még az óceánok és tengerek vízszintjének emelkedéséről is többen tudnak** (média hatása).

Milyen hatásait ismeri a klímaváltozásnak?

Forrás: Magyar Természetvédők Szövetsége - Cognitive (2010)

<http://www.eghajlatriado.hu/index.php/hirek/91-klimatudatossag-nem-a-valosagban-eluenk>

„Partnerség az éghajlatért” – Szemléletformálási Terv

**NÉS érvényre
juttatása az
államigazgatásban**

Partnerség a médiával

**Szemléletformálás az
oktatásban**

**Komplex
klímavédelmi
kampányok**

Mintaprojektek

Hálózatépítés

A legfontosabb cselekvési irányok: a NÉS érvényre juttatása az államigazgatásban

Rövidtávú cselekvési irányok

- > Intenzív, ágazatközi **horizontális kommunikáció** szükséges a kormányzati tervezés és döntéshozatal minden szintjén.
- > Biztosítani kell a **társadalmi, gazdasági, civil** szereplők részéről felvetett **vélemények** integrálását.
- > A meglévő alapokra építve **szakértői hálózatot** kell létrehozni, mely segíti a tervezést és a döntéshozást.
- > A **döntéshozatal és a közigazgatás decentralizált, rugalmas**, a helyi közösségek bevonására, a helyi, illetve tradicionális tudás hasznosítására alapuló rendszereinek gyakorlatorientált kutatása, mintaprojektek.
- > A **NATÉR segítségével járási, önkormányzati szinten** is értelmezhetővé kell tenni a várható változásokat.
- > Ki kell alakítani a kormányzati és önkormányzati **közigazgatás fenntarthatósági szempontokat** prioritásként kezelő működtetését, továbbá a zöld közbeszerzési rendszer alkalmazását.

Középtávú cselekvési irányok

- > A **köztisztviselők képzésének részévé** kell tenni az éghajlatváltozással, fenntarthatósággal kapcsolatos naprakész ismereteket, a közigazgatás cselekvési lehetőségeit.
- > A **jogszabályok és tervezetek éghajlati szempontú vizsgálata** mindennapi rutinná kell, hogy váljon a jogalkotásban és a közigazgatásban.
- > A teljes **kormányzat**, illetve **közigazgatás** szintjén általánossá kell, hogy váljon a **zöld közbeszerzés**, illetve a fenntarthatóság elveinek megfelelő működés.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A ténylegesen bekövetkező klíma módosulások figyelembevételével az **éghajlatváltozás**, mint peremfeltétel **teljes körű integrálása** a társadalmi párbeszéd mechanizmusába és a szakpolitikai döntés-előkészítésbe.

A legfontosabb cselekvési irányok: partnerség a médiával

Rövidtávú cselekvési irányok

- > Törekedni kell a **médiával való partneri viszony** kialakítására. Az írott és elektronikus sajtó újságírói számára lehetővé kell tenni a tudományos igényű és a közérthető, naprakész **információkhoz való könnyű hozzájutást** az éghajlatváltozással, fenntarthatósági kérdésekkel, a lakosság számára is elérhető környezettudatos alternatívákkal kapcsolatban.
- > Különös figyelmet kell fordítani az **internetes közösségi média** lehetőségeire és sajátosságaira, tekintettel növekvő szerepére a tájékozódásban és a szemléletformálásban.
- > A klímaváltozással kapcsolatos kommunikáció hatékonyságát növelni kell azáltal, hogy eszközeinek kidolgozásába az érintett célcsoportokat bevonják, **participatív eljárásokat** alkalmaznak; és használatuk során rendszeresen fogadják a visszajelzéseket.
- > A jogi szabályozás eszközeinek alakításával el kell érni, hogy a **műsorfolyamban** a **fenntarthatósággal és az éghajlatváltozással kapcsolatos üzenetek aránya** növekedjen.

- > A szakértői háttér kialakításával biztosítani kell, hogy a fenntarthatósággal, éghajlatváltozással kapcsolatos üzenetek tudományosan megalapozott információkon alapuljanak.

Középtávú cselekvési irányok

- > A jogi szabályrendszer alakításával, a műsorkészítők képzésével el kell érni, hogy az éghajlatváltozás, fenntarthatóság kérdései **ne egy külön „zöld doboz”-ban** szerepeljenek a médiában, hanem a napi információ- és szórakoztatási folyamba integráltnak, rendszeresen jelenjenek meg.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A központosított tömegmédiával szemben növelni kell a tájékozódásban a helyi információkra, a közvetlen környezettel való elevenebb kapcsolatra alapozott, **személyesebb jellegű információközlési csatornák** szerepét.

A legfontosabb cselekvési irányok:

Szemléletformálás és gyakorlati cselekvésre nevelés az oktatásban

Rövidtávú cselekvési irányok

- > Az éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteket **integrálni kell a közoktatásba és a felsőoktatásba.**
- > A fenntarthatósági szemlélet **hasza át** az óvoda, iskola szakmai munkájának egészét.
- > A fenntarthatóságra nevelés szempontjainak érvényesítése érdekében felül kell vizsgálni a **Kerettanterveket.**
- > A **tanárképzés markáns elemévé** kell tenni az éghajlatváltozással, fenntarthatósággal kapcsolatos szemléletformálás módszertanát.
- > A **felsőoktatási képesítési követelményekben** meg kell jeleníteni az éghajlatváltozással, fenntarthatósággal kapcsolatos és szemléletformáláshoz szükséges módszertant.
- > Mindezen eszközöket érvényesülését **kormányzati intézkedések** koordinált támogatórendszerével kell segíteni.
- > A költséghatékony megvalósítás érdekében szükség van a **magánforrások**, az államháztartáson kívüli források bevonására.

Középtávú cselekvési irányok

- > Ösztönözni kell a nevelési-oktatási intézményeket arra, hogy ne csak általános szinten foglalkozzanak az éghajlatváltozás kérdéseivel, hanem **helyben releváns ismeretekkel, problémákkal, megoldási lehetőségekkel** is ismertessék meg a tanulókat, diákokat.
- > **Vonják be a diákokat** a helyi a természet és klímavédelmi tevékenységekbe.
- > Elő kell segíteni a pedagógusok és pedagógus szakos hallgatók **hazai és nemzetközi tapasztalatszerzésének** lehetőségeit.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A ténylegesen bekövetkező klíma módosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel **teljes körű integrálása** az oktatáspolitikába, azáltal, hogy az oktatás, nevelés minden szintjén alapértékké kell tenni a fenntarthatósági szemléletet.

A legfontosabb cselekvési irányok: Komplex kampányok a klímatudatosságért

Rövidtávú cselekvési irányok

- > A kommunikációs kampányokat megelőzően célszerű **közvéleménykutatást** végezni az azonosított célcsoportok körében a klímatudatosságra, fenntarthatósággal kapcsolatos ismeretekre vonatkozóan.
- > Technológiai, gazdasági, közösségszervezési válaszok azonosítása és megvalósítható, reális **alkalmazkodási csomagok** kidolgozása az eltérő adottságú társadalmi, gazdasági csoportok, intézmények számára.
- > Javasolt megtervezni a **Klímaparát Magyarországt Évtized kampányt**, amelyben kétévénként változó prioritások (energia, hulladék, közlekedés, vízgazdálkodás, környezettudatos fogyasztás) mentén a különböző témákra lenne érdemes fókuszálni, és célként kitűzni, hogy az évtized végére minden témában jelentős eredményeket érjen el az ország.
- > Az adott időszakban a **központi fejlesztéseket**, kommunikációs forrásokat az adott területre kell **fókuszálni**, összehangolni.

Középtávú cselekvési irányok

- > **Növelni lehet a kampányok összetettségét**: az energiafogyasztási szokásokat érintő kampányokat pl. ötvözni a megelőzést hangsúlyozó hulladék- és vízgazdálkodási, ételmisszer-beszerzési programokkal.
- > **Civil, karitatív és non-profit szervezetek, az egyházak, a szakmai érdekképviselések, kamarák** szerepének erősítése, melyek az érintett társadalmi csoportok széles rétegeit tudják elérni.
- > **Önkormányzatok és a település-igazgatás** szerepének erősítése, önkormányzati intézmények részvétele a kampányokban.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A ténylegesen bekövetkező klíma módosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel **teljes körű integrálása** a társadalmi kapcsolati szakpolitikákba, a Klímaparát Magyarország Évtized kampány megújítása révén.

A legfontosabb cselekvési irányok: Mintaprojektek

Rövidtávú cselekvési irányok

- > A gyakorlatban létező, jó mitigációs és alkalmazkodási gyakorlatokat **fel kell kutatni**, melyek egy vagy több területen fenntartható megoldásokat alkalmaznak (energetikai-, élelmiszer-, víz-önrendelkezés, természetvédelem, tájgazdálkodás).
- > A mintaértékű projekteket **alkalmassá kell tenni a bemutatásra** és népszerűsítésre.
- > **Pénzügyi alapot kell létrehozni** a „Fenntartható Magyarország” jó példáinak működésének, szerves fejlődésének segítésére, illetve a nagyközönség számára történő bemutatására.
- > Elő kell segíteni a **jó példák** (élőfalvak, helyi közösségi kezdeményezések) **közötti kapcsolattartást, kommunikációt**, az egymástól való tanulást, a hálózatosodást.
- > A **NAK bázisán célszerű kialakítani egy olyan hálózatot**, amely a fenntarthatóságra törekvő jó példákat felkutatja, eredményeiket elemzi és ezek alapján a fejlesztés- és a klímapolitika számára javaslatokat tesz.

Középtávú cselekvési irányok

- > **Minden járásban** ki kell alakítani a **fenntarthatósági demonstrációs központok** országos hálózatának helyi egységét, mely a helyi tudásra alapozott fenntarthatósági jó példákat közvetlenül elérhetővé teszik az ott élők számára.
- > Jogi és intézményfejlesztési eszközök révén a **jó példák tapasztalatainak a közigazgatásba** való becsatornázása rendszeressé válik, felgyorsul a fenntarthatósági kezdeményezések előtti jogi és gazdasági akadálymentesítés.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A ténylegesen bekövetkező klíma módosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel **teljes körű integrálása** a mintaprojektekbe.

A legfontosabb cselekvési irányok:

Hálózatépítés kormányzati, gazdasági, civil, tudományos és egyházi szereplők bevonásával

Rövidtávú cselekvési irányok

- > Tudományos intézmények, civil szervezetek, gazdasági szereplők, szakpolitikusok, a közigazgatás szereplőinek, valamint az egyházak képviselőinek bevonásával **hálózat létrehozását javasoljuk**, az alábbiak szerint.
- > **Kormányzati háttérintézményi bázison össze kell kapcsolni** a fenntarthatósággal, éghajlatváltozással foglalkozó szervezeteket, intézményeket, hálózatokat. Biztosítani kell együttműködésüket hasonló külföldi, illetve nemzetközi kezdeményezésekkel.
- > **Lehetővé kell tenni a kapcsolódást, információhoz jutást a társadalom széles köre számára** a hálózat működésével kapcsolatban. A hálózatnak együtt kell működnie a kutatás, illetve a fenntarthatósági kezdeményezések megvalósítása terén.

Középtávú cselekvési irányok

- > A hálózat működése **országossá és rendszeressé** válik, megerősödik.
- > Javaslati a **jogalkotásban rendszerszerűen** megjelennek.

Hosszú távú cselekvési irányok

- > A **fenntarthatósági hálózat** formalizált szerepet kap **a törvényalkotásban**.

NAK

NEMZETI ALKALMAZKODÁSI KÖZPONT
Magyar Földtani és Geofizikai Intézet

Köszönöm a figyelmet!

<http://nak.mfgi.hu>